

Виступ на конференції –практикумі Зінаїди СКЛЯРЕНКО

Відповідно до Конституції України, законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про місцеве самоврядування в Україні», розпоряджень Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 596-р «Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава», від 19.05.2021 № 474-р «Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року», від 15.03.2024 № 243-р «Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року» в навчальному процесі нормативна документація має відповідати усім літературним нормам. Тому при перекладі текстів пам'ятаємо, що він здійснюється за такими етапами: читання всього тексту з метою усвідомлення змісту; поділ тексту на завершені за змістом частини, їх переклад; стилістичне редагування повного тексту (слід оформити текст відповідно до норм літературної мови, усунути повтори; усі терміни і назви мають бути однозначними; якщо думку можна висловити кількома способами, перевагу слід віддати стислому; можна також іншомовне слово без шкоди для змісту замінити українським).

До технічного перекладу висуваються такі вимоги:

Переклад має бути точним, але не буквальним або дослівним, бо останні, як правило, найбільш неточні. Перекладаються не окремі слова оригіналу, а його зміст. Слова набувають певного значення лише в контексті, завдяки якому можна точно з'ясувати зміст оригіналу. Адекватне передавання змісту оригіналу є визначальною вимогою до науково-технічного перекладу.

Ясність і чіткість. Подвійний зміст у науково-технічному перекладі неприпустимий, його стиль має повністю відповідати стилю мови науково-технічної літератури.

Науково-технічний переклад має бути стислим, що робить його прозорим і зрозумілим.

Літературна грамотність перекладу – це відповідність нормам мови перекладу.

Труднощі під час перекладу пов'язані насамперед з дієприкметником, який активно вживають у текстах наукового стилю російської мови. Щоб перекласти дієприкметник, треба з'ясувати з контексту, яке поняття він означає, а далі дібрати засоби української мови.

Активні дієприкметники теперішнього часу, які утворюються від дієслів I і II дієвідмін, обмежені в утворенні й використанні. У сучасній мові функціонують ті дієприкметники, які втратили дієслівні ознаки й перейшли до класу прикметників, наприклад: *господствующий – панівний, разрушающий – руйнівний, нержавеющий – нержавний*.

Конструкції з дієприкметниками та похідними від них прикметниками можна перекладати:

- одним іменником із відповідним суфіксом (*наприклад: запоминающий элемент – запам'ятовувач; окружающая среда – довкілля*);
- двоіменниковими сполуками (*наприклад: быстрорежущий станок – верстат-швидкоріз; несущая частота – частота-носій*).

Не слід забувати, що замість активних дієприкметників теперішнього часу з суфіксами -ач, -яч, -уч, -юч в українській мові є поширеними віддієслівні прикметники на -льн(ий). *Наприклад: снижающий – знижувальний, измеряющий – вимірвальний, блокирующий – блокувальний, быстрорежущий – швидкорізальний, фильтрующий – фільтрувальний, возвращающий – обертальний; металлорежущий – металорізальний*.

Робота з презентацією.